

Versterking capaciteit en instrumentarium voor detectie en onderzoek

AANBEVELING 1

Meer proactieve controles binnen risicosectoren organiseren door de capaciteit van eerstelijnsdiensten te versterken.

Uitbuitingssituaties kunnen maar worden gedetecteerd als er voldoende proactieve controles binnen de risicosectoren plaatsvinden. Daarvoor moet **de capaciteit van de ECOSOC-teams** van de inspectie van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) **en van de betrokken politiediensten worden versterkt.** De Bijzondere parlementaire commissie mensenhandel en mensensmokkel van 2022-2023 heeft in verschillende aanbevelingen daarop de aandacht gevestigd.

De ECOSOC-teams vervullen een cruciale rol bij de detectie van feiten en slachtoffers van mensenhandel. Volgens de ECOSOC-directeur waren maar 25% van de in 2021 afgehandelde onderzoeken het resultaat van een ECOSOC-initiatief, dus van een controle binnen risicosectoren. Dat beperkte aantal kan alleen worden opgetrokken als er meer systematisch en meer uitgebreid zou kunnen worden gecontroleerd binnen die risicosectoren. Zo had Luik in 2022 maar twee ECOSOC-inspecteurs en een deeltijdse teamchef. Dat was ook het geval in Henegouwen.

Tijdens multidisciplinaire controles zijn de politiediensten vanuit hun ondersteunende rol van een grote meerwaarde voor de diensten van de sociale inspectie. De politie garandeert de veiligheid van de inspecteurs maar daarnaast hebben zij elk hun eigen bevoegdheden en rollen die elkaar versterken. Zo kan de politie de werkgever meenemen naar het politiekantoor, zodat de werkgever de slachtoffers niet verder beïnvloedt en de politie beter het vertrouwen van de slachtoffers kan winnen.

AANBEVELING 2

De gewestelijke inspectiediensten voor mensenhandel sensibiliseren en bestuderen of de gewestelijke arbeidsinspecties bevoegd kunnen worden voor mensenhandel.

Het **sensibiliseren van de gewestelijke inspectiediensten** – zoals de arbeidsinspectie en de wooninspectie – die niet bevoegd zijn voor mensenhandel **rond de indicatoren van mensenhandel kan van een grote meerwaarde zijn** in de strijd tegen dat fenomeen.

In het kader van hun controles kunnen zij in aanraking komen met mogelijke feiten en slachtoffers van mensenhandel. De inspectie van de RSZ heeft al verschillende opleidingen georganiseerd voor de gewestelijke inspectiediensten, een goede praktijk die moet worden ondersteund. Zo kon een groot dossier inzake mensenhandel met sociale dumping worden gedetecteerd op basis van een controle en de alertheid van de Vlaamse arbeidsinspectie.

De parlementaire commissie gaat daarin nog een stap verder en beveelt aan om ook de gewestelijke arbeidsinspecteurs een bevoegdheid inzake mensenhandel te geven (aanbevelingen 36 en 42/1). Dat laatste vindt Myria op het eerste gezicht een onderzoekswaardig spoor, dat beter ook op het niveau van de Interdepartementale Coördinatiecel wordt besproken, niet alleen met het oog op het te ontwikkelen instrumentarium, maar ook met het oog op de te behalen doelstellingen.

AANBEVELING 3

Garanderen dat FGP-secties mensenhandel in grote arrondissementen zich ook specialiseren in economische uitbuiting.

Ketenaanpak en *due diligence*

AANBEVELING 4

Financieel onderzoek uitvoeren met het oog op een ketenaanpak.

Om in grote dossiers inzake mensenhandel gerelateerd aan sociale dumping uitvoerige onderzoeken te voeren, hebben de arbeidsauditeurs de medewerking van zowel de diensten van de sociale inspectie als de secties mensenhandel bij de federale gerechtelijke politie (FGP) nodig. Daartoe moeten deze **FGP-secties mensenhandel zich ook specialiseren in economische uitbuiting**, zoals dat in sommige regio's in Vlaanderen al gebeurt.

Dergelijke grote onderzoeken vereisen meer gespecialiseerde onderzoekstechnieken door de FGP, zoals telefoontaps en onderzoeken van sociale media. Op deze wijze werken zij niet alleen voor het parket maar ook voor het arbeidsauditoraat. Dat resulteert in een nauwere samenwerking met de diensten van de arbeidsinspectie en het arbeidsauditoraat, wat leidt tot een grote expertise bij de aanpak van economische uitbuiting en een betere detectie van grotere dossiers.

Daarvoor moet er eveneens **voldoende capaciteit bij de FGP-secties mensenhandel** gegarandeerd zijn. In verschillende arrondissementen, waaronder Luik en Brussel, heeft de FGP evenwel onvoldoende capaciteit om een rol te spelen in de strijd tegen mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. In Charleroi bestaat er zelfs geen FGP-cel mensenhandel meer. De beleidskeuzes van de parketten en de auditoraten kunnen dan soms op dat vlak eveneens relevant zijn. Dat alles leidt tot een verschillende aanpak en *de facto* tot een **andere beeldvorming van dossiers mensenhandel met het oog op economische uitbuiting binnen deze arrondissementen**.

Het financiële onderzoek kan nuttig zijn bij de ketenaanpak. In haar aanbevelingen vraagt de parlementaire commissie om grootschalige financiële onderzoeken op te nemen in een ketenbenadering voor het ontmantelen van grote internationale netwerken ("**follow the money**") (aanbeveling 13). In Myria's jaarverslag van 2019 is dat uitgebreid aan bod gekomen.

Volgens een magistraat kunnen de opdrachtgevers ook grote bedrijven met een internationale reputatie zijn die niet failliet gaan en de situaties van mensenhandel mee gefaciliteerd hebben. Indien het onderzoek ver genoeg gaat op de ketenladder, dan kunnen er binnen deze bedrijven doorgaans goederen worden teruggevonden om in beslag te nemen. Een bijkomend effect is dat zo iets een **signaalfunctie** heeft naar andere Belgische bedrijven toe. Die worden zo aangespoord om te **controleren met welke onderaannemers zij samenwerken**.

Bepaalde goede praktijken – die ook vermeld zijn in het kader van de parlementaire commissie – bestaan al, zoals de "kaalplukcel" van de politie die in grotere dossiers systematisch vanaf het begin wordt ingezet om zo snel mogelijk over te gaan tot inbeslagnames. Deze samenwerking zou moeten worden aangemoedigd.

Daarnaast vormt de berekening van het vermogensvoordeel door de arbeidsinspectie op basis van de schatting van onder meer de niet-betaalde lonen een relevant aspect van het financiële onderzoek.

Dat kan nadien ook van een grote meerwaarde zijn voor een eventuele compensatie van de slachtoffers.